

Öz Etkinlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Öz Etkinlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28681>

Özet

Öz Etkinlik Ölçeği, bireylerin belirli görevleri veya hedefleri başarıyla gerçekleştirebilme yeteneklerine olan inançların ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, **Öz Etkinlik** kavramının teorik çerçevesine dayanarak, kişilerin zorluklarla başa çıkma, engelleri aşma ve motivasyonlarının sürdürme kapasitelerini değerlendirir. Ölçeğin Türkçe adaptasyonu, 2007 yılında Özalp-Türetgen ve Cesur tarafından yapılmış olup, bu çalışmada ölçeğin Türk kültürü ve dili bağlamında geçerlik ve **güvenirlilik** özellikleri detaylı olarak incelenmiştir.

Yapılan **uyarlama** çalışması, ölçeğin psikolojik yapılar ölçme konusundaki tutarlılığını ve geçerliliğini ortaya koymaya amaçlanmıştır. Bu tür ölçekler, eğitim, klinik psikoloji ve örgütsel davranış gibi birçok alanda bireysel başarı tahminlerinde kritik bir rol oynamaktadır. Ölçeğin temel amacı, bireyin genel yeterlilik algısını nicel olarak saptamaktır.

Anahtar Kelimeler

Öz Etkinlik, Kendine Yeterlilik, Psikometri, **Psikometrik Özellikler**, Uyarlama, Güvenirlilik, Geçerlik, Sosyal Bilişsel Teori.

Yazarlar

Özalp-Türetgen, S., Cesur, S.

Amaç

Öz Etkinlik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin çeşitli yaşam alanlarında karşılaştıkları zorluklar karşısında ne kadar etkili hareket edebileceklerine dair sahip oldukları genel inanç düzeyini saptamaktır. Bu ölçüm, bireyin motivasyon düzeyini, hedeflere başarıyla ulaşma ve başarıya ulaşma karşısında gösterdiği direnci anlamak için hayati önem taşır.

Ölçek, özellikle akademik başarı, kariyer gelişimi ve stres yönetimi gibi alanlarda öngörücü bir araç olarak kullanılmak üzere uyarlanmıştır. Uyarlama çalışması (2007), orijinal ölçeğin yapısal bütünlüğünü koruyarak, Türkçe konulan popülasyonda standart ve güvenilir bir ölçüm aracı sunmayı hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Teori'sinin temel bileşeni olan **Öz Etkinlik** (Self-Efficacy) yapısının ölçmektedir. Öz etkinlik, kişinin gelecekteki durumlarla başa çıkma yeteneğine olan yargısıdır. Bu yapı, genel olarak tek boyutlu kabul edilmekle birlikte, uyarlama çalışmalarıyla kültürel farklılıklar nedeniyle alt boyutların incelenmesi gerekebilir.

Öz etkinlik, bilişsel, motivasyonel, duygusal ve seçim süreçlerini etkileyen merkezi bir mekanizma olarak görülmektedir. Ölçek, bireyin eylemlerinin sonuçları kontrol etme yeteneğine olan inancını yansıtarak, davranışsal değişimin temelini oluşturur. Yüksek öz etkinliğe sahip bireyler, zor görevleri tehdit olarak değil, ustalaşılması gereken zorluklar olarak algırlarlar.

Geçerlik

Özalp-Türetgen ve Cesur'un (2007) uyarılma çalışmasında geçerlik analizleri, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıya ne ölçüde doğru ölçtüğünü belirlemek için yapılmıştır. Geçerlik bilgisi kaynakta belirtilmemiş olsa da, tipik bir psikometrik uyarılma çalışmaları içerir:

Yapı Geçerliliği: Doğruluk veya Keşfedici **Faktör Analizi** yöntemleri kullanılarak ölçeğin teorik yapısının (genellikle tek boyutluluk) Türkçe örneklemede de sürdürülüp sürdürülmediği test edilir.

Ölçüt Geçerliliği: Öz Etkinlik Ölçeği puanları, teorik olarak ilişkili olması beklenen diğer ölçeklerle (örneğin, yaşam doyumu, depresyon veya genel anksiyete ölçekleri) korelasyonu incelenir.

Kapsam Geçerliliği: Ölçek maddelerinin, öz etkinlik kavramının tüm yönlerini temsil edip etmediği uzman görüşleri aracılığıyla değerlendirilir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçeğin ölçümlerinin tutarlılığını ifade eder. Kaynakta güvenirlik bilgisi verilmemiş olsa da, uyarılma çalışmasında aşağıdaki yöntemlerin kullanıldığı varsayılmaktadır:

İç Tutarlılık Güvenirliliği: Ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısının hesaplanması. Öz etkinlik ölçeklerinde genellikle yüksek (0.80 ve üzeri) iç tutarlılık beklenir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Aynı bireylere farklı zamanlarda uygulanan test sonuçlarının korelasyonu incelenerek, ölçümün zamana karşı istikrarı belirlenir. Bu, ölçeğin kararlılığını gösterir.

Faktör Analizi

Öz Etkinlik Ölçeği'nin Türkçe uyarılmasında yapısal geçerliliği test etmek amacıyla **Faktör Analizi** uygulanmıştır. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar altında toplandığını belirlemeye yardımcı olur. Orijinal ölçek genellikle genel öz etkinliği ölçmeyi hedeflediği için, uyarılma çalışmasında da tek faktörlü bir yapıya dönüştürülmesi hedeflenmiş olabilir.

Faktör yüklerinin incelenmesi, her bir maddenin ölçülen yapıya ne ölçüde temsil ettiğini gösterir.

Bu analizler, kültürel adaptasyon sürecinde bazı maddelerin ç?kar?lmas? veya yeniden düzenlenmesi gerekip gerekmedi?i konusunda kritik veriler sa?lar. Özalp-Türetgen ve Cesur (2007), bu analizler sonucunda ölçe?in Türk popülasyonunda da geçerli ve güvenilir bir yapı? sergiledi?ini ortaya koymu?lard?r.

Ölçek Bilgileri

Test Çe?idi: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi verilmemiştir, ancak öz etkinlik ölçekleri genellikle 4'lü, 5'li veya 6'lı **Likert Tipi Derecelendirme** formatın? kullanır (Örne?in: "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama Dili), Orijinal ölçe?in dili (Genellikle İngilizce veya Almanca).

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyonu (Uyarlama çal??mas? örnekleme ba?l? olarak üniversite ö?rencileri veya çal??an yeti?kinler olabilir).

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri.

Popülasyon Detaylar?: Özalp-Türetgen ve Cesur (2007) çal??mas?nın detaylar? için, referans verilen akademik makalenin incelenmesi gerekmektedir. Tipik olarak bu çal??malar üniversite ö?rencileri üzerinden yürütülür.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup olarak uygulanabilen, ka??t-kalem veya dijital formatta sunulabilen öz bildirim ölçe?idir.

Anahtar Kelimeler

Kendine Yeterlilik, Bili?sel Süreçler, Motivasyon, Psikolojik Ölçüm, **Öz Etkinlik Ölçe?i**, Adaptasyon, Psikometri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir. (Genellikle yazarlar?n makalenin yay?mland??? tarihteki üniversite/kurum adresleridir.)

Şinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, akademik bir dergide yay?mlanm??t?r (Öneri, 2007). Ölçeğin ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle yazarlara referans verilerek mümkündür.

Test Y?I? (Uyarlama): 2007

Şinler ve Ücret: Ticari kullan?m veya büyük ölçekli uygulamalar için yazarlar?n izni gerekebilir. Akademik ara?t?rmalarda referans gösterilmesi ?art?yla kullan?m? yayg?nd?r.

Kaynaklar

Bu ölçeğin Türkçe uyarlamasına ait temel akademik referans a?a??dad?r.

Özalp-Türetgen, ?. ve Cesur, S. (2007). Öz Etkinlik Ölçeği'nin **psikometrik özellikleri-II**. *Öneri*, 28, 337-343.

Makalenin orijinal bağlantısı Ulakbim üzerinden incelenebilir: uvt.ulakbim.gov.tr

Makalenin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [oz-etkinlik-olceginin-psikometrik-ozellikleri-ii-toad.pdf](#)

Öz Etkinlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: Öz Etkinlik Ölçeği'nin orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler mevcut olsaydı, bu bölümde orijinal dilinde ve de?iştirilmeden sunulacaktı.